

EXCURSIE GENT

17 & 18 november 2023

AetA

Programma vrijdag 17 november

Treinreis naar Gent

9:33 aankomst bij het station Gent St Pieters;

Fietsen halen bij Fietsambassadeurs Gent (ten Z van het station) **Voskenslaan 27**

1. **10:00 – 11:00** rondleiding Boekentoren (vd Velde, 1938; renovatie Robbrecht Daem 2012-2021 **Rozier 9**

Ca 15 min fietsen naar:

2. **11:30** bezoek Robbrecht & Daem architecten **Lieremanstraat 64**
3. **12:30** fietsen naar de binnenstad, hotel zie ook programmaonderdeel 10, bagage inleveren (inchecken na 15:00) **Volderstraat 17**
<https://www.hotel-bb.com/nl/hotel/gent-centrum>
4. **13:30** bezoek aan sogent, waar we een inleiding krijgen van de Directeur Stadsontwikkeling Philippe Van Wezenbeeck *in de Polyvalente Zaal op de 5e verdieping* **Woodrow Wilsonplein 1**

Vanaf **14:30** lunch + enkele projecten in de binnenstad op loopafstand:

5. Bibliotheek de Krook; ((RCR, Coussée & Goris) **Miriam Makebaplein 1**
6. Wintercircus Mahy; (Kempe Thill) **Sint Pietersnieuwstraat 11**
7. Academie site; Robbrecht Daem **Onafhankelijkheidslaan e.o.**
8. Kledingzaak Twiggy; De Vylder Vinck Taillieu **Notarisstraat 3**
9. Stadshal; Robbrecht Daem **Poeljemarkt**
10. Hotel- en winkelcomplex Veldstraat; Abscis architecten **Volderstraat 17 (zie 3)**
11. Appartementen en winkels; Abscis architecten **Veldstraat**
12. **Bezoekerscentrum St Baafs Bressers architecten St Baafsplein (optioneel)**

Inchecken hotel NB: **na 15:00**

Avond:

- Ca **18:00** borrel?
- **19:00** Restaurant: pakhuis Gent **Schuurkenstrat 4**
- Lichtwandeling (optioneel)
- Hotel: B&B hotel Gent Centrum, **Volderstraat 17**

Programma zaterdag 18 november

- **8:45 – 9:45** ontbijt

Ca 15 min fietsen naar:

13. **10:00** Sociale woningen Nekkersput toelichting door Hans Lust, architect
DLBV architecten **Nekkersputstraat 61/187**

Ca 20 min fietsen naar:

14. **11:00** Co housing Bijgaardehof arch. *Bogdan van den Broeck 2020*
Elaine Vogel-Polskypad

Ca 10 min fietsen naar:

Daarna vanaf ca **12:00u** vooral projecten in het gebied **de Oude Dokken:**

Lunch: Rok Barbecue, **Dok-Noord 4B, hal 16**

15. Dok Noord *diverse architecten* **Dok Noord 7**
16. Gebied de Oude Dokken; Masterplan OMA
17. Melopee gebouw *XDGA architecten*, **kompasplein1**
18. Woningbouwproject de nieuwe Dokken; *BLAF architecten* **Schipperskaai**
19. De nieuwe molens; *Rapp & Rapp*, (10 min fietsen) **Tondelierlaan 5**
20. Woontoren de Faar; *Beel architecten* **koopvaardijlaan**

Ca 5 min fietsen naar:

21. **15:30** Kapitein Zeppospark (winnaar Gentse architectuurprijs 2021)
Koopvaardijlaan – Houtdoklaan
22. Woning *De Vylder Vinck 2021* **Spadestraat 41**

Ca 10 min fietsen naar hotel **Volderstraat 17**

16:30 Bagage ophalen

Ca 10 min fietsen naar Fietsambassadeurs **Voskenslaan 27**

17:00 Fietsen terugbrengen (NB: sluit om 18:00)

Ca **17:27** terugreis per trein

Deelnemers:

Jan Poolen	+316 51 318 192
Annemariken Hilberink	+316 42 411 493
Jacques Prins	+316 55 112 812
Nynke Joustra	
Geert Bosch	
Eugene Franken	
Juliëtte Daniëls	
Rein van Wylick	
Simone Gerards	
Roeland Dreissen	
Klaas Kingma	
Jan Bakers	

1. Bibliotheek Henry van de Velde/ Robbrecht Daem 1936 / 2021

Rozier 9

Ontwerp: 2007; oplevering: 2021

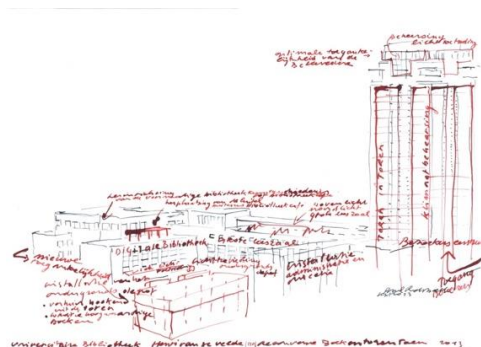
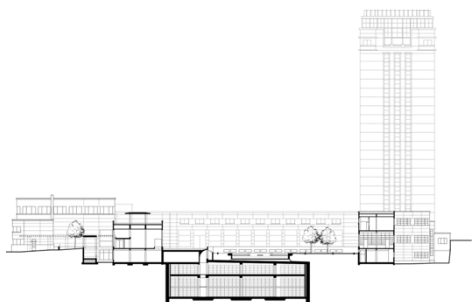
Oppervlakte 20.000m²

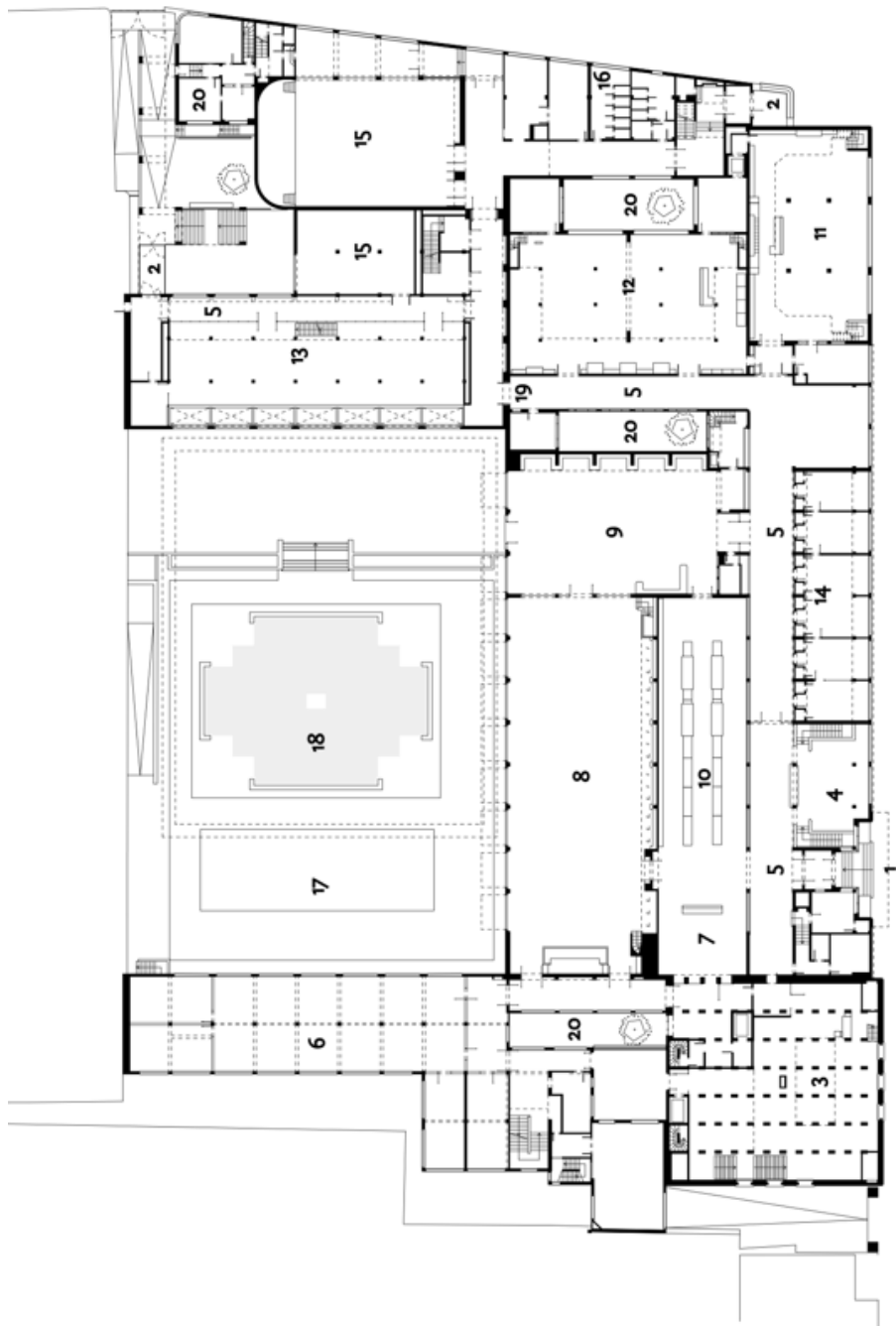
Bouwkosten: 34.000.000,-

De historische Centrale Bibliotheek van de Universiteit Gent, door Henry van de Velde ontworpen in de jaren 1930, werd gerestaureerd en getransformeerd tot een bibliotheek van de 21ste eeuw. Het project getuigt van Van de Velde's baanbrekende bibliotheekconcept: Hij scheidt opslag van de consultatie, door de collectie efficiënt te stapelen op verschillende torenniveaus en zo helder verlichte en ruime leeszalen mogelijk te maken. De brutale huid van zichtbeton - ongebruikelijk voor die bouwtijd - en het elegante stalen schrijnwerk accentueren Van de Velde's volumetrisch spel van horizontaal versus verticaal. Dit restauratieproject verenigt de ambities van de Universiteit om het beschermde gebouw in ere te herstellen, maar ook om het een hedendaags huis te laten zijn voor de vele diverse gebruikers én de waardevolle eigen collectie. De integratie van de fysieke eisen van het hedendaagse bouwen binnen een conserveringslogica was een constante uitdaging en ambitie binnen de studie van dit project.

De ongeziene restauratie van de brutale huid van zichtbeton – een radicaal moderne keuze van Van de Velde - betrof een complex proces: over de gehele toren werd 6 centimeter van de gevel geschrapt om er een hernieuwde betonnen huid tegenaan te brengen. Een nieuw ondergronds depot onder de beschermde binnentuin bewaart in optimale klimaatomstandigheden 40 km boeken. De leeszalen kregen een geïntegreerde klimatisatie en noord georiënteerde daklichten die de zomerse oververhitting tegengaan, zonder de prominente daglichttoetreding te verhinderen. Deze zalen herwinnen ook hun 'stille' karakter door studentenfaciliteiten te groeperen in de Oostvleugel, waar een nieuwe luifel toegang geeft tot een IT-knooppunt, leeszalen en een publiek leescafé. Ook de toren bevat een extra toegang die via een bezoekerscentrum de weg leidt naar de

ultieme Belvédère. Kortom, de "boekenmachine en landmark voor kennis" die Van de Velde ontwierp, is terug operationeel en zet de Universiteitsstad die Gent eigen is, opnieuw kracht bij.

2. Kantoor Robbrecht & Daem Lieremanstraat 64, B-9000 Gent

“Robbrecht en Daem architecten is een bureau waar kunst en architectuur in één adem worden uitgesproken. Het heeft een omvangrijke internationale portefeuille met een indrukwekkend aantal architectuur- en infrastructuurprojecten en landschappen en interieurs, van elke schaal. De constante kwaliteit is naar eigen zeggen steeds het resultaat van een precieze architectonische visie die het bureau van meet af aan had en tot op vandaag de basis vormt van een zorgvuldige projectaanpak. Die doorgedreven visie op het vlak van kleurgebruik, materialiteit en maatvoering, verleent de realisaties van Robbrecht en Daem architecten een grote mate van autonomie.”

De lovende inleiding op de presentatie van Johannes Robbrecht was bijna een lezing op zichzelf. De architect begon zijn presentatie met een filmpje van een recente zeiltrip die hij met zijn gezin maakte. “We voeren van Nederland naar Stockholm en terug, een reis van twee maanden”, vertelde hij. “Die reis was voor mij heel verrijkend. Twee maanden lang beleefden we immers enkel het interieur van onze boot, ten aanzien van een enorme wijldheid. Dat doet je nadenken over je eigen positie als mens tegenover de natuur.”

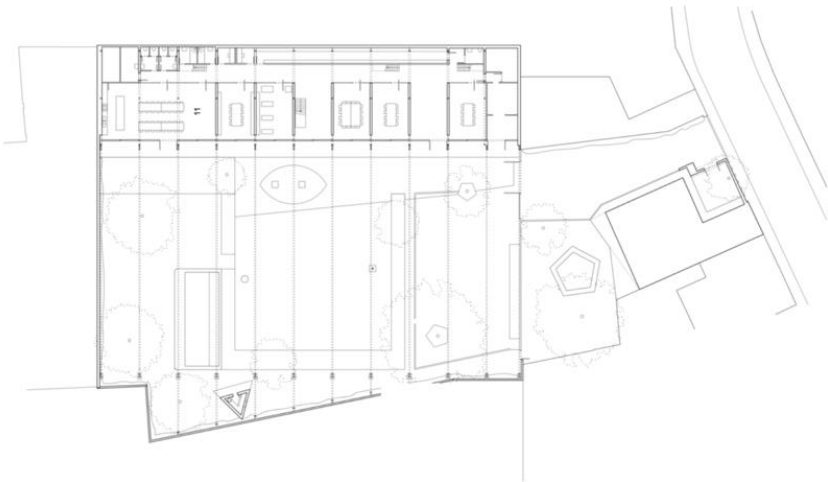
Kantoor in oude loods

De rust die hij zo koesterde tijdens zijn reis, is niet geheel toevallig ook terug te vinden in het bureau van Robbrecht en Daem architecten. “Toen het pand waar ons eerste kantoor in gevestigd was onbewoonbaar werd verklaard, kochten we een hal die ooit gebouwd was als houtopslagplaats”, legde hij ondersteund door de nodige beelden uit. “In de hal creëerden we onze nieuwe kantoren, maar we kozen er bewust voor een groot deel van de hal gewoon open te laten. We voorzagen er wel een zwembijver en heel wat groen en gaven er enkele relikwieën uit ons voormalig kantoor een tweede, kunstzinnig leven, maar er kunnen nog steeds tal van activiteiten plaatsvinden. Het is een soort oase van rust in een dens

binnengebied in de 19de eeuwse gordel rond Gent, vol met arbeiderswoningen.”

Dat idee groeide naar eigen zeggen uit een ander project waar het bureau op dat moment mee bezig was. “We waren toen ook de Gentse Stadshal verder aan het uitwerken. Daar hadden we ook besloten een heel deel onder de overkapping gewoon open te laten. Die ruimte kan worden ingezet voor allerlei activiteiten, maar ook leeg heeft ze haar kwaliteiten. Wij zijn er dan ook van overtuigd dat je binnen het stedelijk weefsel moet durven om ruimte ongeprogrammeerd te laten.”

Net als de open ruimte ernaast, zijn ook de kantoren van Robbrecht en Daem architecten heel minimalistisch vormgegeven. “De stalen structuur stond er al en hebben we eigenlijk gewoon aangekleed met enkele wanden en binnenwanden. Het kantoor heeft twee niveaus. Op het gelijkvloers vind je ontmoetingsruimtes, maquettelokalen en een keuken en op de eerste verdieping de kantoren.” Volgens Robbrecht werd de hal waar nu het kantoor van Robbrecht en Daem architecten gevestigd is ook gebouwd volgens het unieke maatsysteem dat het bureau zelf ontwikkelde en helpt ze zo bij het concipiëren van nieuwe plannen en het inschatten van de schaal van nieuwe projecten en de ruimtes daarin. “Dat maatsysteem hebben we doorheen de jaren ontwikkeld.

**3. Hotel- en winkelcomplex
Veldstraat Abscis architecten
Veldstraat 47 – 49, Volderstraat 17 &
Korte Meer**

Ontwerp 2016; oplevering 2020

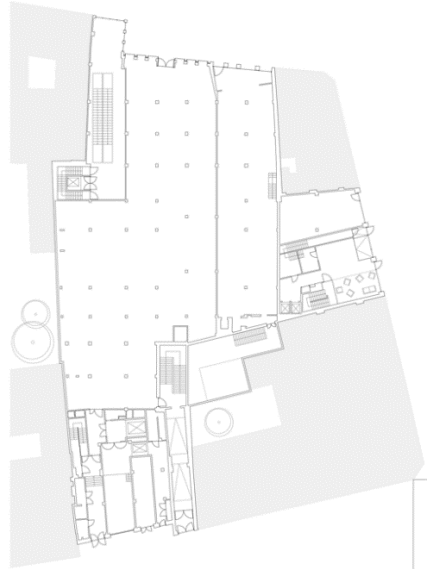
Oppervlakte 10.930m²

Bouwkosten 17.1000.000,-

Het project bestaat uit de verbouwing en uitbreiding van een winkelcomplex tot een gemengd project met winkelruimtes en een hotel. De winkels werden opgedeeld in functie van de evolutie naar kleinere winkeloppervlaktes, de leegstaande verdiepingen van de verschillende percelen werden aaneengesloten tot een hotel en de complexe puzzel van ontsluiting, logistiek en evacuatie werd in functie van de huidige noden herdacht. Het gebouwencomplex werd in deze renovatie integraal aangepast in functie van de huidige wetgeving (evacuatie, energie, normeringen), met een grotendeels hernieuwbaar energiesysteem en alle gevels binnen het beschermde stadsgezicht werden gerestaureerd of gerenoveerd. Het winkelvolume aan de Veldstraat is opgevat als een flexibele, opdeelbare ruimte over twee bovengrondse en één ondergrondse bouwlaag. Het hotel met 114 kamers is het resultaat van de herbestemming van het hoge naoorlogse gebouw in de Volderstraat, het gebouw in de Korte Meer, de bovenste verdiepingen in de Veldstraat en een optopping in houtskeletbouw.

Leegstand boven winkels in ons stadscentrum, wanneer de druk op de binnenstedelijke ruimte zo hoog is, zien we met lede ogen aan. Dit activeren met andere functies dan louter winkelen, versterkt de bruisende binnenstad buiten de openingsuren van het winkelapparaat, en draagt bij tot een verhoogde binnenstedelijke woonkwaliteit. Vanuit deze visie heeft een diepgaande analyse van het gebouwencomplex in het bouwblok tussen de Veldstraat, Volderstraat en Korte Meer geleid tot een sterke optimalisatie van het ruimtelijk rendement. Voor de bouwwijze werd geopteerd voor een circulaire aanpak, waarin de bestaande structuur maximaal werd behouden, aangevuld met houtskeletbouw. De piekfijn gerestaureerde gevels in de Veldstraat, met enkele

eigentijdse accenten, en de nieuwe hedendaagse gevels in Volderstraat en Korte Meer, die zich qua tonaliteit, materialiteit en ritmering bescheiden inschrijven in de historische straatbeelden, ondersteunen de authentieke Gentse architectuur, die nieuw en oud op een gedoseerde wijze weet te verenigen in zijn historische binnenstad.

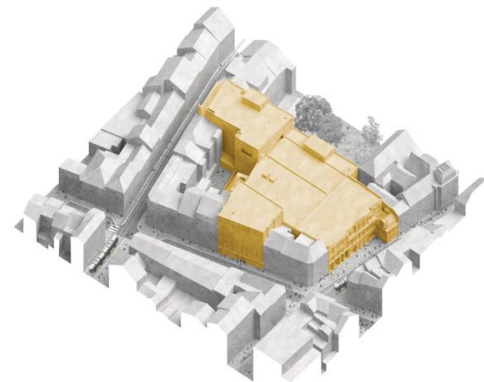
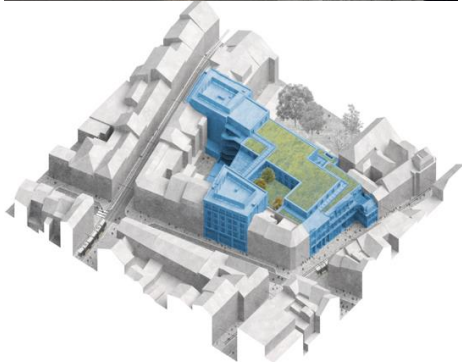

Restaurant Het Pakhuis; Schuurkenstraat 4

De brasserie is gevestigd in een voormalig pakhuis en staat bekend om haar eerlijke keuken en traditionele gerechten, waarbij klantgerichte bediening centraal staat. Bij Pakhuis geniet je van een seizoenskeuken met verse, lokale ingrediënten.

Pakhuis serveert de meest smaakvolle en pure producten die rechtstreeks afkomstig zijn van Ferme Le Devant, hun eigen boerderij in Frankrijk. Daarnaast bevat het menu een breed assortiment aan dagverse oesters en zeevruchten die al jarenlang deel uitmaken van het DNA van Pakhuis. Het charmante interieur krijg je er gratis bij. Elk detail ademt hier geschiedenis en karakter, waardoor je pure nostalgie ervaart.

Avond mogelijkheid: lichtplanwandeling

Ontdek de lichtplanwandeling en ga zelf op stap

Je kan het lichtplan het hele jaar door zelf ontdekken in de Gentse binnenstad vanaf valavond tot middernacht. Om 24 uur wordt de sfeer-en monumentverlichting gedoofd. Begin je wandeling flink voor middernacht! . De basiswandeling start aan de Kouter en eindigt aan de Vlaamse Opera.

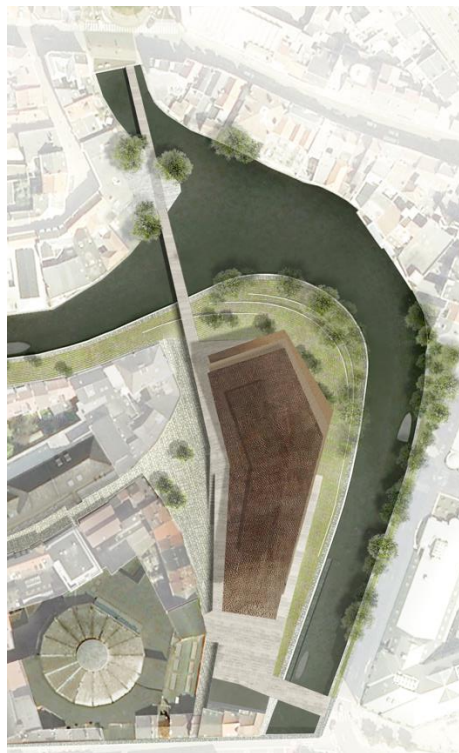
Deze wandeling is ongeveer 5 km en duurt een tweetal uur. Als je er nadien nog niet genoeg van gekregen hebt, kan je de wandeling ook in westelijke, oostelijke of zuidelijke richting uitbreiden. Ook in de stadsrand zijn er monumenten verlicht.

5. Stadsbibliotheek De Krook
Coussee Goris / RCR architecten
Miriam Makebaplein 1 9000 Gent
Ontwerp 2010; oplevering 2019
Oppervlakte 17.500 m²
Bouwkosten 36.000.000,-

De ontwikkelde visie bestaat uit een ontwerp voor een multifunctioneel complex gebaseerd op educatieve elementen. Het project omhelst de bouw van een Mediatheek voor de Stad Gent bestaande uit een stadsbibliotheek met publieke agora, een leescafé en polyvalente zalen, aangevuld met kantoren, vergaderzalen, onderzoekslokalen en studio's voor de universiteit Gent en het Centrum voor Nieuwe Media. Het gebouw functioneert als een micro-cosmos in de stad. Een stad in de stad in de betekenis dat het een leefruimte is voor de stad waar het aangenaam vertoeven is op elk moment van de dag en de week. De visie bestond er tevens in om het omliggende stadsdeel te linken aan dit project, en ook inhoudelijk zijn de functies die er zijn in ondergebracht gelinkt aan de kennis-activiteit die drager is van de ganse plek. Aan de basis ligt een doorgedreven stedenbouwkundige visie die al deze functies met elkaar verbindt en zo een netwerk van stromen van mensen doet ontstaan.

Het gebouw is meer dan een volume, het neemt op een bijna evidente wijze de directe omgeving op om tot een verankering te komen die de overgebleven ruimte opwaardeert. De complexe stedenbouwkundige randvoorwaarden en hoogteverschillen waren richtinggevend voor het ontwerp. De juiste condities werden gecreëerd om van deze verloederde plek opnieuw een leefbaar gebied te maken, waar ontmoetingen kunnen plaatsvinden op een stedelijk niveau. Deze basisgedachte kreeg concreet vorm door de aanleg van een zeshoekvorming plein dat het hart van de wijk vormt. Verder zorgen drie nieuwe voetgangersbruggen voor een snelle verbinding tussen de omliggende stadsdelen. Het gebouw werkt als een 'balkon' op de stad. Het interieur creëert weidse uitzichten op verschillende delen van de stad. De inwendige ruimtelijkheid

schept mogelijkheden voor allerlei functies die door elkaar gebruikt kunnen worden. Er ontstaan dynamische stromen van bezoekers en passanten. Als verschijning plooit het zich als een lyrisch vibrerend gebouw in de plooi van de plek. Het bouwwerk is niet autonoom: het neemt de omgeving in zich op en het laat ons toe door haar omringd te worden. Wanneer de plek en het bouwwerk onafscheidelijk worden, helpt het bouwwerk de plek te vervolledigen en te begrijpen.

6. Wintercircus Gent
Kempe Thill / aNNo architecten
Uitvoerend architectBARO
architecten en SUMproject
Opdracht: sogent
Ontwerp: 2012; oplevering 2022
Bouwkosten: 21.000.000,-

In Gent is de renovatie van het Wintercircus afgerond. In hun ontwerp wilden Atelier Kempe Thill en aNNo architecten de uitstraling en sfeer van het indrukwekkende gebouw behouden, nieuwe ingrepen zijn zoveel mogelijk in harmonie met de bestaande architectuur gedaan. De historie én het verval van het complex zijn prominent zichtbaar gelaten.

Het Wintercircus, dat in het zuidelijke deel van het Gentse centrum staat is in meerdere opzichten een opmerkelijk gebouw. Het complex is ondanks zijn monumentale afmetingen bijna onzichtbaar geïntegreerd in een blok, met aan drie zijden ingangen die vanzelfsprekend deel uitmaken van de straatwand. Des te meer indruk maakt de binnenruimte als je het gebouw betreedt. Daarnaast heeft het oorspronkelijke circusgebouw na de Tweede Wereldoorlog een functiewijziging ondergaan, waarvan de sporen al even zichtbaar zijn als de originele structuur van het complex. De Gentse autohandelaar Ghislain Mahy toverde het uit 1923 stammende Wintercircus (dat weer was gebouwd op de resten van een afgebrande voorganger uit 1894) eigenhandig om tot een garage en showroom. De piste, tribunes en stallen maakten plaats voor hellingbanen en verkoopruimtes.

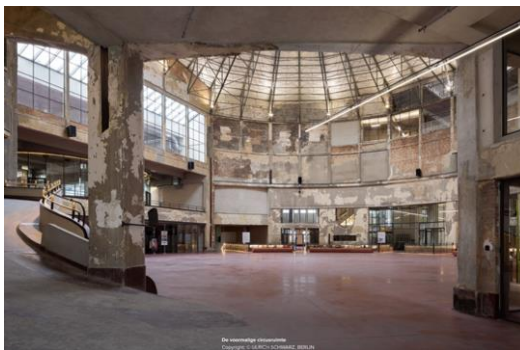
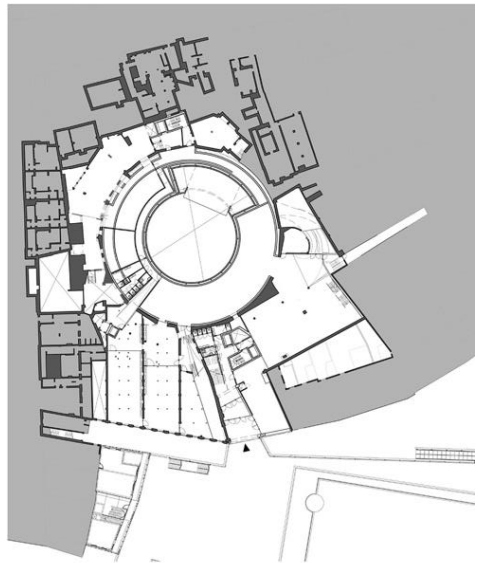
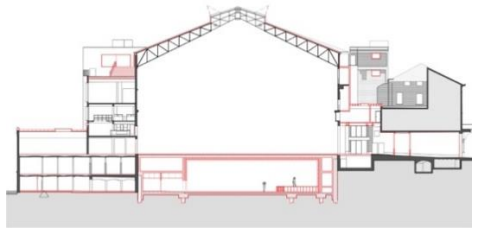
Atelier Kempe Thill zegt onder de indruk te zijn van de ingrepen die Mahy, die geen architect was, heeft gedaan. De ondernemer maakte van de voormalige circusruimte een imponerend atrium met langs de wanden hellingbanen waarover auto's vanaf het maaiveld naar boven konden rijden. Ook breidde hij het complex, dat feitelijk een wirwar van het circus en omringende gebouwen was, op geïmproviseerde doch snuggere wijze uit en loste hij allerlei technische en ruimtelijke problemen op.

Volgens het Rotterdamse architectenbureau toonde Mahy in zijn aanpak een typisch Vlaamse mentaliteit, waarbij een modernistische consistentie hand in hand gaat met een voorliefde voor kleinschaligheid en detail. Hij schiep zo een gebouw waarin alles op vreemde wijze toch met elkaar harmonieerde. Het complex heeft tot 1978 gefungeerd als garage, daarna was het 22 jaar een depot voor oldtimers, waarvan een groot deel afkomstig uit de omvangrijke collectie van Mahy. In 2012 wonnen Atelier Kempe Thill en aNNo architecten de prijsvraag voor de restauratie en herbestemming van het toen al lang leegstaande gebouw, die was uitgeschreven door het stedelijke ontwikkelingsbedrijf sogent.

Het vernieuwde Wintercircus biedt (vanaf volgend jaar) plaats aan horeca, IT-bedrijven en een zaal voor rockmuziek. De vroegere circusruimte is bewust leeggelaten en gaat functioneren als flexibel te gebruiken publieke ruimte – een overdekt plein met de omvang van het Pantheon in Rome – waar onder meer markten, exposities en beurzen worden georganiseerd. Dit najaar was er als voorproefje al een tentoonstelling over de geschiedenis van het Wintercircus te zien. Een belangrijk uitgangspunt in het restauratieontwerp was om de geschiedenis en het verval van het complex zichtbaar te laten. Behalve dat de oorspronkelijke structuur van het circusgebouw en latere aanpassingen zoals de hellingbanen intact zijn gelaten, is de afwerking van de wanden en betonnen vloeren zo gelaten als die werd aangetroffen na jaren van leegstand. Hierdoor behoudt het gebouw zijn authentieke karakter en harmonie – en kon de renovatie bovendien binnen het beperkte budget worden uitgevoerd, verklaart Atelier Kempe-Thill.

Wel is al het glaswerk in het interieur en exterieur vervangen door nieuwe glazen ramen en wanden (sommige zijn nieuw toegevoegd), vrijwel allemaal eigentijdse versies van de vroegere exemplaren of raamtypes die destijds algemeen in gebruik waren. Daarnaast zijn de gevels die boven het blok uit torenen opgeknapt en voorzien van een terughoudende grijze kleur.

Verder zijn de drie ingangen van het complex vernieuwd. De hoofdentree, die is voorzien van een grote glazen gevel, bevindt zich nu aan de Lammerstraat, die is gelegen tussen het Wintercircus en aangrenzende historische zalencomplex De Vooruit. De entree aan de Sint-Pietersnieuwstraat is afgesloten met een stalen hekwerk dat qua uitstraling correspondeert met de toegangspoort aan de Lammerstraat. Aan de achterkant van het complex, waar zich de nieuwe bibliotheek De Krook en het eveneens recent gerealiseerde Miriam Makebaplein bevinden, is een nieuw bouwvolume met daarin een royale entree gerealiseerd. De rockzaal is ondergronds gehuisvest in een nieuwe betonnen constructie die ervoor zorgt dat er geen geluid en trillingen over worden gebracht naar aangrenzende ruimtes en gebouwen. De meeste andere functies zijn, verdeeld over meerdere verdiepingen, georganiseerd rond de oude circuszaal of 'middenpiste' (zoals de Vlamingen zeggen). Naast ruimtes voor IT- en techbedrijven zijn er onder meer verhuurbare werkplekken en vergaderzalen aanwezig. Ook komen er horecavoorzieningen als een restaurant, café en terrasbar.

7. Academiesite herontwikkeling

Robbrecht Daem,

**Renovatie brandweerkazerne: ectv
architecten**

Renovatie Academiegebouw:

Callebaut architecten

Ontwerp 2012; oplevering 2022

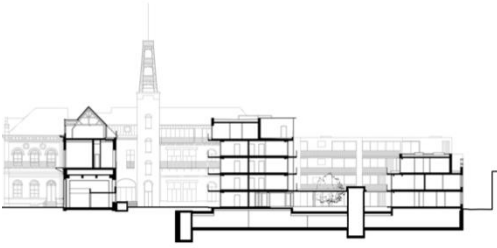
De mogelijkheid om een volledig stadsblok te herbestemmen is een kans die architecten maar zelden krijgen – zeker in de context van Vlaamse steden, waar eigendom traditioneel versnipperd is. De transformatie van het bouwblok aan de Academiestraat in Gent vormt zo'n perfecte gelegenheid om stedenbouw en architectuur te combineren. In dit blok in de historische stadskern waren lange tijd de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten en de brandweerkazerne gevestigd, tot zij een tiental jaren geleden naar andere stadsdelen verhuisden. De meeste gebouwen in het blok konden worden gesloopt. Maar de drie historische gebouwen langs de Academiestraat, namelijk het negentiende-eeuwse academiegebouw, brandweerkazerne in rode baksteen uit 1870 en het poortgebouw uit 1871, zijn beschermde monumenten.

Het onlangs voltooide project is het resultaat van een vastgoedoperatie die door sogent en Hogeschool Gent werd opgestart. Bedoeling was om tot een selectie van een team van architecten en een projectontwikkelaar te komen die bereid was het hele gebied op te kopen en er een kwalitatief woonproject met meerwaarde voor de wijk te ontwikkelen. Uit vijftien inzendingen viel de keuze op het voorstel van de Gentse bureaus Robbrecht en Daem architecten, architecten Els Claessens en Tania Vandenbussche, Marie-José Van Hee architecten en Dierendonckblanke architecten, ondersteund door vastgoedbedrijf 3D Real Estate.

De stedenbouwkundige opzet van het project berust op de aanleg van een verkeersvrije binnenstraat op de terreinen waar voorheen een aantal secundaire volumes van de academie en van de brandweerkazerne stonden. Vanaf het poortgebouw aan de Academiestraat doorkruist deze binnenstraat het hele blok in noord-zuidelijke richting, tot aan de Brand-

weerstraat aan de overkant. De straat wordt zo een stedelijke 'ruggengraat' van waaruit de woongebouwen kunnen worden bereikt, hetzij direct dan wel via binnentuinen, binnenplaatsen en steegjes die vanuit deze centrale ruimte uitwaaien. Elk architectenbureau was verantwoordelijk voor de ontwikkeling van een deel van het complex. De veelheid aan ontwerpers belette niet dat ze samen een sobere en coherente architectuurtaal kwamen die verschillen in detaillering, afwerking en bouwbudgetten toeliet, zonder dat het complex verzandde in een kakofonie van bouwstijlen. Er ging veel aandacht naar de omgang met het architectuurerfgoed van de twee grootste historische panden. Het ontwerpteam wist zowel de typologische als de structurele integriteit van de oude architectuur te behouden, onder meer door naar traditionele materialen en oude bouwtechnieken terug te grijpen, zonder de creativiteit te fnuiken.

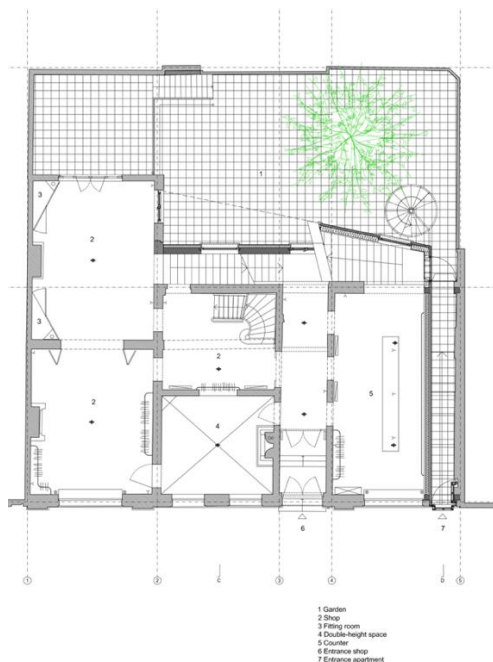
Het valt nog te bezien of het project al zijn oorspronkelijke beloften zal inlossen. Aan een aantal beloften is ongetwijfeld voldaan: de algemene architectuurkwaliteit, de zorgzame omgang met de historiek van de site en het gevarieerde woningaanbod. De binnenstraat die door een toegangspoort wordt afgesloten, houdt niettemin het risico in dat de mogelijkheid om het bouwblok te doorkruisen – geen gangbare ervaring in Vlaamse steden – beperkt blijft tot de bewoners. Ook het plan om het sociale woonblok op de hoek van de Brandweerstraat en de Sint-Margrietstraat los te koppelen van de rest van het complex lijkt omstreden. Dit mogen dan noodzakelijke compromissen zijn in projecten met een privéprojectontwikkelaar, ze laten eens te meer blijken hoe kwaliteit vaak afhangt van verschillende en vaak tegenstrijdige belangen en intenties.

8. Kledingzaak Twiggy De Vylder Vinck Taillieu Notarisstraat 3 Gent Ontwerp / uitvoering 2011

In een oud negentiende-eeuwse stadswoning wil zich een kledingzaak vestigen. Het gebouw moet winkel zijn van beneden tot boven. Het huis moet de winkel zijn, de winkel het huis. Dat is een verlangen, maar ook een kwestie van praktische bezwaren. De mooie oude trap mag niet voldoende zijn om zomaar iedereen op en neer te laten lopen. En niet één trap mag volstaan wanneer moet voldaan worden aan brandtechnische verwachtingen. Waar verdiepingen zich vandaag verbinden door de trap, nemen ze tegelijk ook door diezelfde trap afstand. Geen enkele verdieping laat de andere zien. Het verlangen is dat dit anders zou zijn: een pragmatische eis van overzicht en inzicht te geven in dit huis dat onder handen werd genomen door architecten de vylder vinck taillieu.

De tweede trap is de kwestie. Maar eigenlijk is het toevoegen van een nieuw trappenhuis niet wenselijk. De achtergevel krijgt een dikte die op zich genoeg plaats maakt voor de andere trap. Die andere trap die de benedenverdieping – kelder – met de bovenverdieping – eerste verdieping - weet te verbinden. Tussen de benedenverdieping en gelijkvloerse verdieping verdwijnt een vloer. Vanuit de inkomhal ziet men langs de deuren van de kamers meteen hoe het huis is. De vloer in die ene kamer is weg; door de cascade van deuren komt die mooie oude trap in zicht en al achter die oude trap tekent de nieuwe strakke trap zich af.

9. Stadshal Gent Robbrecht Daem van Hee

Ontwerp 2009; oplevering 2013

De herinrichting van het Gentse stadscentrum naar het ontwerp van de associatie Robbrecht en Daem architecten en Marie-José Van Hee architecten is controversieel. Ze behelst immers een interventie op het zorgvuldig bewaarde historische ensemble van middeleeuwse en vroegmoderne monumenten waaraan Gent zijn identiteit van trotse handelsstad verbindt. Zoals gebruikelijk bij dit soort renovaties, die zowel het aanzien als de doelmatigheid van de publieke ruimte betreffen, regelt het project een brede waaier van zeer uiteenlopende aspecten. In het gebied dat samenvalt met de actuele kern van de stad (de Korenmarkt, het Emile Braunplein, de Botermarkt, de verbindingen daartussen en de omliggende aantakkingen), werden de voorzieningen voor het tram- en busvervoer uitgebreid, de betrokken infrastructuurknoop herleid en de gehele bestrating vernieuwd. Met een beperkt palet aan materialen werd een fijnzinnige variatie gespeeld. Stoep- randen en vluchtheuvels werden zoveel mogelijk geschraapt om de straten en de pleinen ononderbroken tot tegen de gevels te laten doorlopen. Op dit opengelegde veld met onregelmatige contouren werden de pleinfiguren teruggebracht tot eenvoudige vormen. In de zandstenen bestrating tekenen ze nauwelijks af door een verschil in plavuïsfornaat en legpatroon. Een doorlopende, grijze basaltstenen rand geeft een scherpere omlijning aan de grondfiguur die de Sint-Niklaaskerk en een parkje aan haar korende samenhoudt. De green is vanaf de zuidzijde (de Cataloniëstraat) in tegenhelling van de oplopende zandrug aangelegd. Aan de noordkant van de green ontstaat, onder het pleinniveau, ruimte voor een grand café, een openbare fietsenstalling, publiek sanitair en dienstruimte voor de nutsbedrijven.

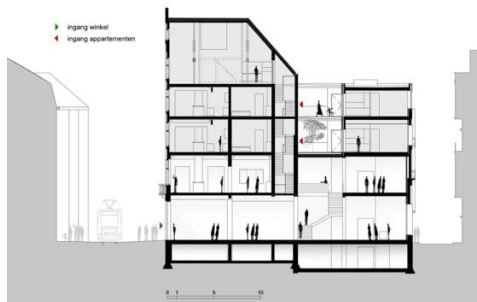

11. Appartementen en winkels Veldstraat; Abscis architecten Oplevering 2015

In hartje Gent werden twee historische winkelpanden door het Gentse Abscis Architecten omgevormd tot een gemengd project voor winkelen en wonen, op een unieke locatie aan de rand van de Korenmarkt. Op de hoek van de Veldstraat en de Jan Van Stopenberghestraat bevindt zich een neogotisch pand, naar het ontwerp van architect Pieter Nyssens. Het dateert uit 1885 en is opgenomen in de Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed. Het is grotendeels opgetrokken in felrode baksteen en wordt getypeerd door zijn overkragende loggia, de gekanteelde borstwering en het achzijdig torentje als bekroning. Doorheen de jaren werden de gelijkvloerse winkelpuien, van het in oorsprong dubbele winkelpand, meermaals verbouwd en werden de winkelruimtes in de hoogte en diepte uitgebreid en met het achterliggende pand in de Schuurkenstraat samengevoegd tot één opengewerkt geheel. Op de

bovenverdiepingen waren zowel het exterieur als de oorspronkelijke interieurs met sierplafonds, schoorsteenmantels en houten plankenvloeren grotendeels bewaard gebleven. Abscis Architecten maakte in 2012 het ontwerp voor de verbouwing en uitbreiding van dit pand met het behoud van alle waardevolle interieur- en exterieurelementen, alsook de afbraak van enkele ruimtes en bijgebouwen aan de achterzijde van het pand. De twee panden werden op alle niveaus versmolten tot één geheel, waarvan de onderste twee bouwlagen een duplex-winkelruimte vormen met toegang vanaf de Veldstraat. De bovenliggende appartementen worden collectief ontsloten via een gemeenschappelijke inkom aan de Schuurkenstraat. Om de gebouwen te actualiseren naar de hedendaagse normen en tegelijkertijd het historisch waardevolle patrimonium zoveel mogelijk te behouden, werd ervoor gekozen om bepaalde delen van de panden af te breken en te vervangen door nieuwbouw. Het neogotische hoekgebouw met torentje is aan buiten- en binnenzijde gerenoveerd. Het andere hoekpand is grotendeels gesloopt, met uitzondering van

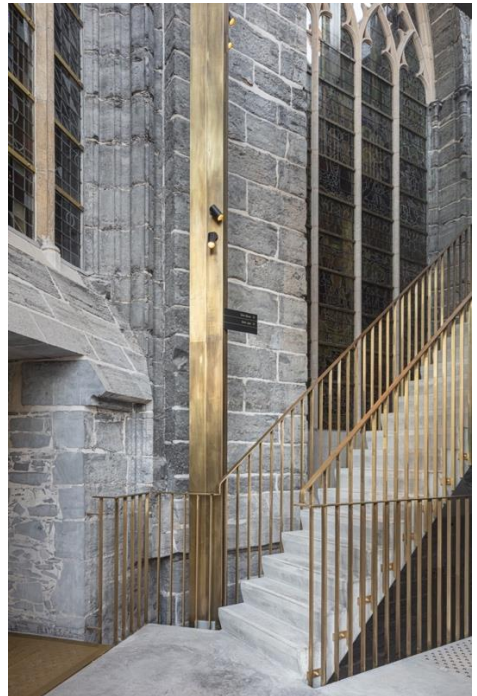
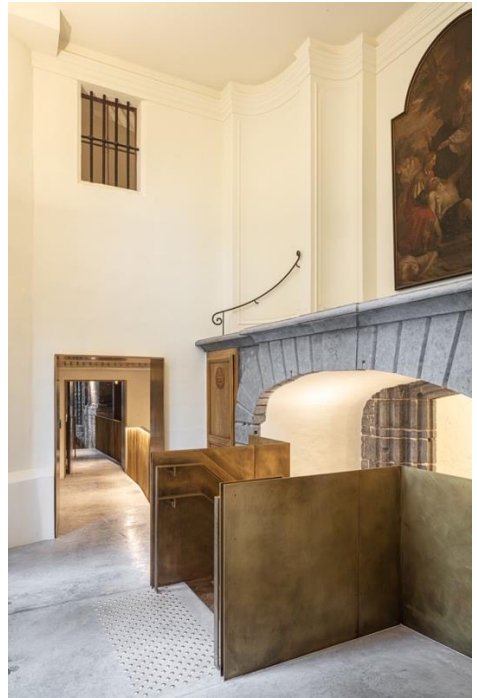
de rode baksteengevel, waar over de laag van oude ramen, balkons en schouwen een nieuwe typologie van grote, diep uitgesneden raamopeningen toegevoegd wordt. De gevel in wit architectonisch beton en glas vormt een nieuwe pleinwand aan de 'Kleine Korenmarkt' en biedt een hedendaags antwoord op de historische context. Hier gaan de verschillende functies, winkelen, wonen en terrassen, schuil achter een transparant 'scherm' van slanke kolommen, die qua compositie en ritme refereren aan de vroegere pandenindeling van de historische bebouwing. Tussen de twee panden in wordt op de woonverdiepingen een gemeenschappelijke buitenruimte gecreëerd, die als passerelle en terras fungeert. Om de integrale toegankelijkheid van de winkelruimte te verbeteren, wordt het huidige vloerniveau van het gelijkvloers verlaagd zodat de winkel drempelloos vanaf de Veldstraat toegankelijk is. Door de vloerpassen van de twee winkelpanden gelijk te leggen, bevinden er zich geen interne niveauverschillen meer in de winkelruimtes.

12. Bezoekerscentrum Sint-Baafskathedraal
Bressers Architecten
Ontwerp 2018; oplevering 2021
Oppervlak: 6100m²; bouwkosten
20.000.000,-

In oktober 2012 startte de restauratie-campagne van het Lam Godsretabel. Voor de nieuwe opstelling van het retabel na restauratie werd de meest centrale kranskapel van het hoogkoor gekozen, de zogenoemde Sacramentskapel. Naast de herlocatie van het topstuk definieert het project zich in de restauratiewerken aan de kathedraal, de integratie van het nieuwe bezoekerscentrum en de optimale ontsluiting van het geheel. Internationale gastvrijheid, universele toegankelijkheid en een brede dialoog worden verenigd om tegemoet te komen aan zowel het liturgisch als aan het cultureel-toeristisch uitgangspunt van de opdrachtgever.

De kathedraal werd, met de grootste aandacht voor haar kunstschaten, van onder het stof gehaald om opnieuw brede, publieke belangstelling te wekken. Daarenboven krijgt het Gentse stadscentrum er met dit project een noemenswaardige troef bij! De nieuwe publieke kwaliteit schuilt in de ontsluiting van het geheel. Het traject biedt iedere bezoeker de unieke mogelijkheid om maximaal de variërende ruimtelijke context, en de bijhorende architectuurtaal, te beleven. De nieuwe architecturale ingrepen berusten daarom op twee belangrijke uitgangspunten. Vooreerst werd een principe van continuïteit gehanteerd. Een aantrekkelijk en leesbaar parcours ontvouwt zich door consequent een eenduidige architectuurtaal te herhalen. Daarnaast werd het principe van confrontatie vooropgesteld om de architectuurtaal zelf leesbaar te houden. Alle nieuwe ingrepen beogen een maximale integratie in de aanwezige architectuur en faciliteren zo de ruimtelijke dialoog.

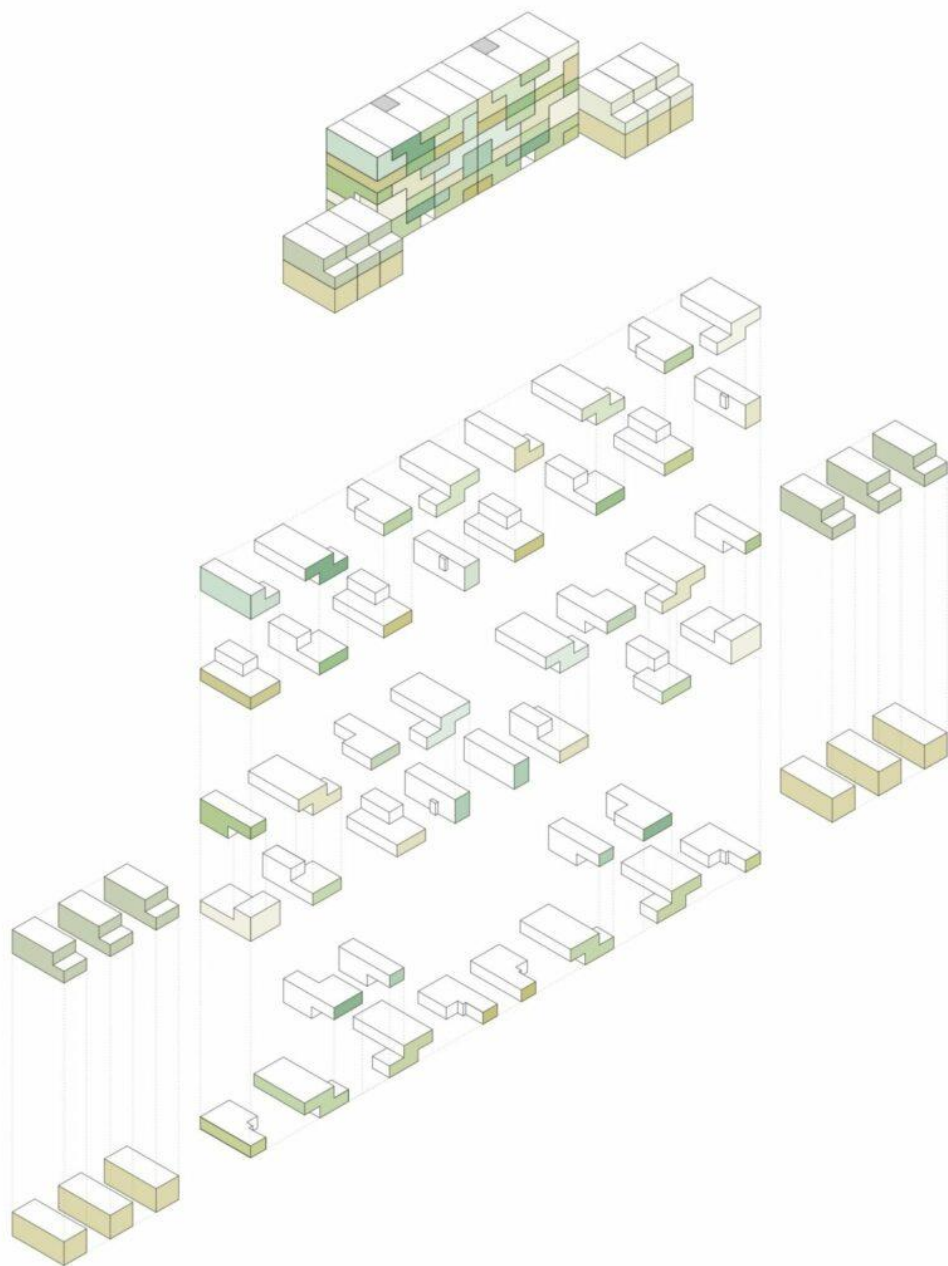
13. Sociale woningen Nekkersput
DBLV Dierendonck-Blancke-Lust-
Van De Gunste
Nekkersputstraat 61/187 9000 Gent
Ontwerp: 2014; oplevering: 2020
Oppervlakte: 6805m²
Bouwkosten: 8.192.000,-

Gelegen tussen de Gentse de binnenring en een natuurreservaat wordt gevraagd om een uitgeleefd woonblok te vervangen door 44 grondgebonden woningen. De structuur van dit gebouw heeft echter nog een groot potentieel in zich. Er wordt voorgesteld om grondig te renoveren en resoluut te kiezen voor een compact woongebouw binnen de bestaande structuur. Het gebouw wordt volledig gestript en gereorganiseerd. De vroegere mono-georiënteerde appartementen worden getransformeerd naar 44 transversale duplexappartementen. Deze doorzonappartementen in verschillende types, vormen een driedimensionale puzzel binnen de rigide basisstructuur. De volledige diepte van het gebouw wordt benut. Een lichte staalstructuur over de volle breedte van de westgevel creëert genereuze balkons die het verlengde vormen van de appartementen. Langs beide zijden van het gerenoveerde woonblok wordt een nieuw, vrijstaand woonvolume met telkens 6 units gebouwd. Door middel van buitenpasserelles staan deze twee volumes in verbinding met het hoofdgebouw, waardoor ze zich van een interne circulatie ontdoen.

Het project Nekkersput toont aan dat er, binnen de strikte marges eigen aan sociale huisvesting en mits de nodige volharding, ook in dit segment een meerwaarde voor het wonen gecreëerd kan worden. Ondanks de randvoorwaarden en de houding van de bouwheer, zijn we het verplicht aan de toekomstige bewoners om optimale woningen aan te bieden. Dit is wat we hier beoogden: boeiende transversale woningen met veel natuurlijk licht en voldoende buitenruimte. Door te kiezen voor behoud van de structuur van het bestaande gebouw, wordt hier ook de meest duurzame keuze gemaakt. Het hergebruik van de bestaande structuur zorgt voor een grijze energiewinst die nooit kan geëvenaard worden door de

meest performante en duurzame nieuwbouw. Een aan de basis compact gebouw zal dan ook steeds beter scoren dan vrijstaande nieuwbouw. Dit resulteert eveneens in een efficiënt ruimtegebruik, want door de keuze voor behoud is de densiteit 20% hoger dan voorzien.

14. Bijgaardehof 58 woningen

Bogdan van den Broeck

Oplevering: 2020

De oude Malmarsite vlakbij station Dent-Dampoort werd herbestemd tot cohousingproject Bijgaardehof, het grootste collectieve woonproject van Vlaanderen. Verwarming en koeling zijn helemaal gasloos. Binnen de fabrieksmuren zorgde stadsontwikkelingsbedrijf sogent ook voor de uitbreiding van het Bijgaardepark.

Het metaalverwerkend bedrijf Malmar vertrok in 1997 en liet een fabriekspand achter dat meer dan 20 jaar stond te verkommeren. De voorbije jaren kende site, zowel door Stad Gent als door sogent, al een serieuze heropleving met de aanleg van het Bijgaardepark, tuinuitbreidingen, nieuwe woningen en de herbestemming van het voormalige stationsgebouw tot kinderdagverblijf De Bijendans. Deze projecten maakten deel uit van stadsvernieuwingproject 'En Route'.

De oude fabriek lag ingesloten op een grillig perceel, waardoor het zich minder leende voor een klassieke verkaveling met privétuinen. Het was wel geschikt voor compacte woonvolumes rondom een gedeelde tuin. Na eerdere geslaagde cohousingprojecten bleef sogent ook vragen krijgen naar geschikte locaties voor gemeenschappelijk wonen. Dit alles gaf de doorslag om hier volledig in te zetten op een gemeenschappelijke woonvorm, gecombineerd met een functie gericht op de buurt.

Het noordelijke deel van de oude fabriek werd omgebouwd tot collectief woonproject Bijgaardehof. Binnen de fabrieksmuren zorgt de nieuwe parkuitbreiding voor een verbinding van de woningen met het bestaande park.

In 2015 lanceerde sogent een oproep naar geïnteresseerde bewoners en organisaties die graag aan het project wilden meewerken. Meer dan 70 gezinnen of personen en enkele buurtfuncties stelden zich kandidaat voor een plekje op de site. Sogent selecteerde de kandidaten op basis van hun visie voor de site en de meerwaarde voor de buurt. Cohousing 'De Spore', cohousing 'Wijgaard', cohousing 'Biotope' en het

wijkgezondheidscentrum Kapellenberg hadden het beste voorstel.

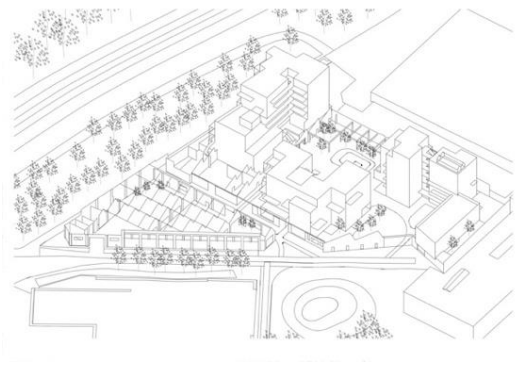
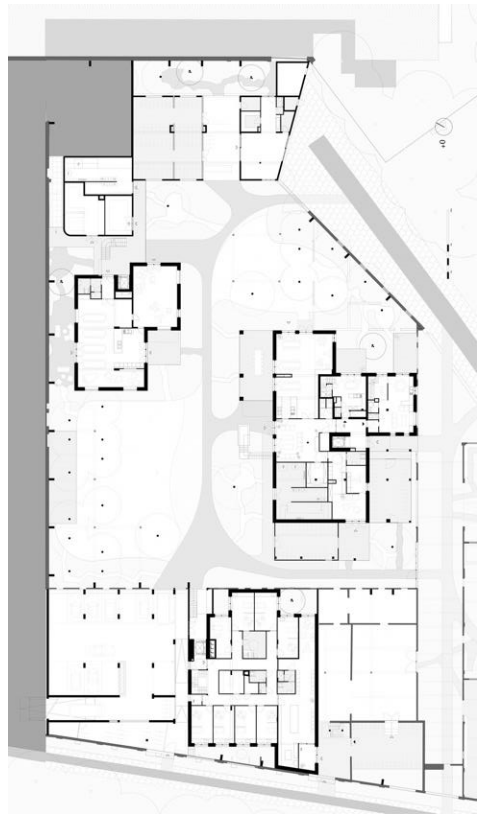
Voor de aanpak van dit uitzonderlijke project koos sogent resoluut voor een participatief traject. De geselecteerde kandidaten werkten onder begeleiding van sogent en een externe coördinator (Trizone ism. Space Lab) het masterplan en een omgevingsvergunningsaanvraag voor de site ruimtelijk uit. Op die manier ontwierpen de toekomstige bewoners en gebruikers mee hun eigen plek in de stad.

Er werden meer dan vijftig vergaderingen georganiseerd waarin de groepen mee beslisten over gedeelde ruimten, gezamenlijk parkeren, het te halen energieniveau, enz. Een intensieve periode, maar met een eindresultaat waar iedereen vol trots achter staat.

Voor de opmaak van het masterplan en de omgevingsvergunningaanvraag stelde sogent in 2016 het ontwerpteam Bogdan & van Broeck, Ney & Partners, LANDschapsarchitecten en VK Engineering aan. Het ontwerp van de nieuwe woonontwikkeling vertrekt vanuit het behoud van het industrieel-historische karakter van de voormalige fabriek. Rond de centrale binnentuin werden de drie nieuwe gebouwen ingepast. De collectiviteit, eigen aan cohousingprojecten, manifesteert zich hier in verschillende lagen. Naast de eigen woning, heeft ieder gezin toegang tot een collectieve binnen- en buitenruimte binnen de eigen groep. Bovendien zijn er ook ruimtes die gedeeld worden over de groepen heen, zoals de parking, een gemeenschappelijke polyvalente ruimte en de verschillende tuinen tussen de gebouwen en bestaande fabrieksmuren in. De natuur verbindt de oude en de nieuwe elementen en verankert het project in de directe groene omgeving. Bijgaardehof is een volledig gasloze site, de belangrijkste warmtebron is geothermie en de woningen worden verwarmd met vloerverwarming op relatief lage temperaturen. De bakstenen van de afgebroken fabrieksmuren werden gereinigd en door de cohousers hergebruikt. Ook de tegels van de oude fabriek kregen een tweede leven in een van de gemeenschappelijke keukens en een van de speelruimtes. Er zijn in totaal 25 autoparkeerplaatsen en er ging bij het

ontwerp extra aandacht naar fietsenstallingen. Naast de steun van de Stad Gent en sogent kon het project ook rekenen op financiële steun van de Provincie Oost-Vlaanderen tijdens de opmaak van het masterplan.

Binnen de fabrieksmuren zorgt de nieuwe parkuitbreiding voor een verbinding van de woningen met het bestaande park. De parkuitbreiding is publiek toegankelijk. Het industrieel-historische karakter van de site blijft behouden. De kenmerkende bakstenen buitenmuren en metalen spantstructuur dienen als kader voor klimplanten. Tussen de muren kunnen bezoekers in de luwte van het groen kunnen genieten van de varentuin. Verder kreeg het moestuinproject van vzw De Bijgaard, dat al tijdelijk onderdak vond op de site, er zijn vaste stek.

15. Dok Noord

Vanaf 2006

Diverse architecten

Op basis van het RUP 134 ACEC werden in het voorjaar en najaar van 2006 een masterschets en masterplan aan de stedelijke diensten voorgesteld. Deze bundel is de verdere uitwerking van het masterplan van september. Om de leefbaarheid van de buurt te waarborgen blijft het uitgangspunt het harmonisch afstemmen van alle stedelijke functies. Dit pilootproject moet de toon zetten voor de volledige herontwikkeling van dit stadsdeel met meerbepaald voor deze site het respect voor de industrieel-archeologisch identiteit. De afbraak van verschillende gebouwen in het RUP om de site te ontlichten voor andere bestemmingen is enerzijds gebaseerd op de kwaliteit van de gebouwen en anderzijds om in te spelen op enkele nieuw ontworpen circulatieassen en open ruimten (A). Om de samenhang van het geheel niet te laten verloren gaan is geopteerd om de centrale hal 12 (C) te behouden en aan de westzijde gedeeltelijk open te werken als een soort scharnierpunt en bindingselement tussen de twee parken en het plein. De cluster zuid-west (B) met enkele typische industriële binnenstraten (met o.a. een mooie halfbeglaasde lessenaarsluifel) wordt in zijn morfologie gerespecteerd. Een waardevol gebouw (D) aan de oostzijde van het Carelsplein lijkt perfect geschikt als ruimte voor horeca of publieke functie om het plein te animeren en de hoge gevels van de achterliggende hal qua gabariet in overgang aan te zetten.

Wonen (A):

Hoofdzakelijk nieuwbouwappartementen met een grote diversiteit rond het woonpark en de Sassevaart; loft- en dakappartementen in de te reconversen gebouwen 20, 21 en 22 tussen het Van Crombrughepark en de binnenstraat en in latere fase enkele havenlofts boven het straatwand Dok Noord. Tenslotte nog enkele appartementen in het nieuw op te trekken toegangsgebouw aan de Salvatorstraat. Uitgangspunt: woonkwaliteit met aandacht

voor diversiteit, privacy en herkenbaarheid met een goede oriëntatie en zicht op park, plein of waterkant.

Kantoren (B):

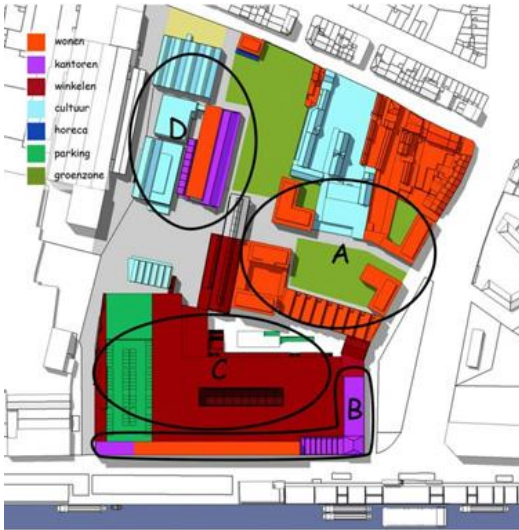
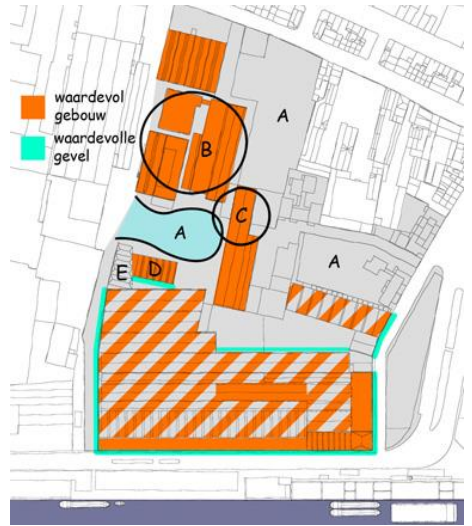
De bestaande kantoorruimten in de gebouwen aan Dok Noord worden integraal behouden met gefaseerd de nodige vernieuwingswerken. Enkele bijkomende kantoren zullen nog voorzien worden in de onderste magazijnen van de gebouwen 20, 21 en 22 en ter hoogte van de inkom van de woonparking aan de Sassevaart.

Handel, vrije tijd (C):

Door hun samenhang, grote oppervlakte en geslotenheid vormt het volume van de oude machinehallen de ideale plaats voor het inbrengen van grootschalige kleinhandel op de lagere verdiepingen en leisure op de hoogste verdieping. Alles wordt opgebouwd rond een binnenstraat met beglaasde overkapping die de binding vormt met alle assen voor zachte weggebruikers en met de nodige parkeerfaciliteiten.

Cultuur en evenementen (D):

De cluster aan de Salvatorstraat waar o.a. het Expeditietheater is voorzien zal ingevuld worden door organisaties uit de cultuursector, evenwel in combinatie met gemeenschapsvoorzieningen en infrastructuur voor beperkte evenementen, al dan niet in combinatie met het Carelsplein. Het gebouw 26 aan de Salvatorstraat moet nog een functie krijgen. De goede bereikbaarheid vanuit het centrum en de isolatie t.o.v. het wonen zijn hier de troeven evenals de animatie van de site voor avond en weekend.

16. Masterplan Oude Dokken Gent

Ontwerper: OMA, Rem Koolhaas,

Floris van Alkemade

Opdrachtgever: sogent

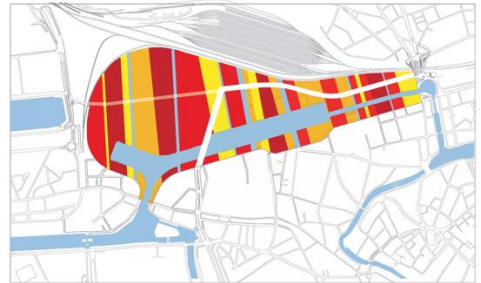
Ontwerp: 2004 - heden

Al twintig jaar coördineert sogent het complexe stadsvernieuwingsproject Oude Dokken te Gent. Het gaat om de reconversie van een strategisch gelegen oud maritiem industrieel gebied tot nieuw geïntegreerd stadsdeel. Aan de basis van deze ontwikkeling ligt het 'brochettemodel' waarmee OMA destijds de stedenbouwkundige wedstrijd won en dat de opdrachtgever nog steeds kan aanpassen aan de hedendaagse noden. Zo besloot de opdrachtgever de dichtheid van wooneenheden met een derde te verlagen, de woningtypes te diversifiëren met aandacht voor betaalbaarheid en toegankelijkheid en in te zetten op een ruimere mix van functies, meer publieke ruimte, parken, trage verbindingen met de binnenstad en contact met het water. De minimale en pretentieloze heraanleg van de publieke ruimte bepaalt de aantrekkingskracht van deze plek. Deze interpretaties van het model worden door de jury zeer gewaardeerd.

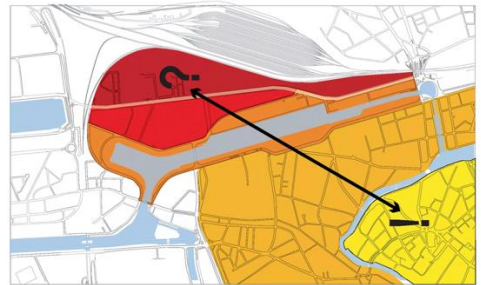
Zelf noemt de opdrachtgever dit project een voorbeeld van 'slow but smart urbanism', en dit kan de jury zeker beamen. Ze prijst het sterke projectteam dat dit complexe speelveld met publiek-private partners pragmatisch, maar steeds met hoge maatschappelijke ambities bespeelt. Zo koos de opdrachtgever om al in een vroeg stadium in te zetten op tijdelijke inrichting en het gebruik van de publieke ruimte en die ervaring ook mee te nemen in de verdere uitwerking en realisatie van het masterplan. Door projecten als de Bataviabrug voor fietsers en wandelaars, het Kapitein Zeppos park, de renovatie van de grindbakken tot ontmoetingsruimte en de kaai-promenade als eerste uit te voeren, werd het havengebied al een aantrekkelijke plek vóórdat de ontwikkelingen er kwamen.

De jury prijst de verschillende vormen van kwaliteitsbewaking. Zo werkte Sogent met

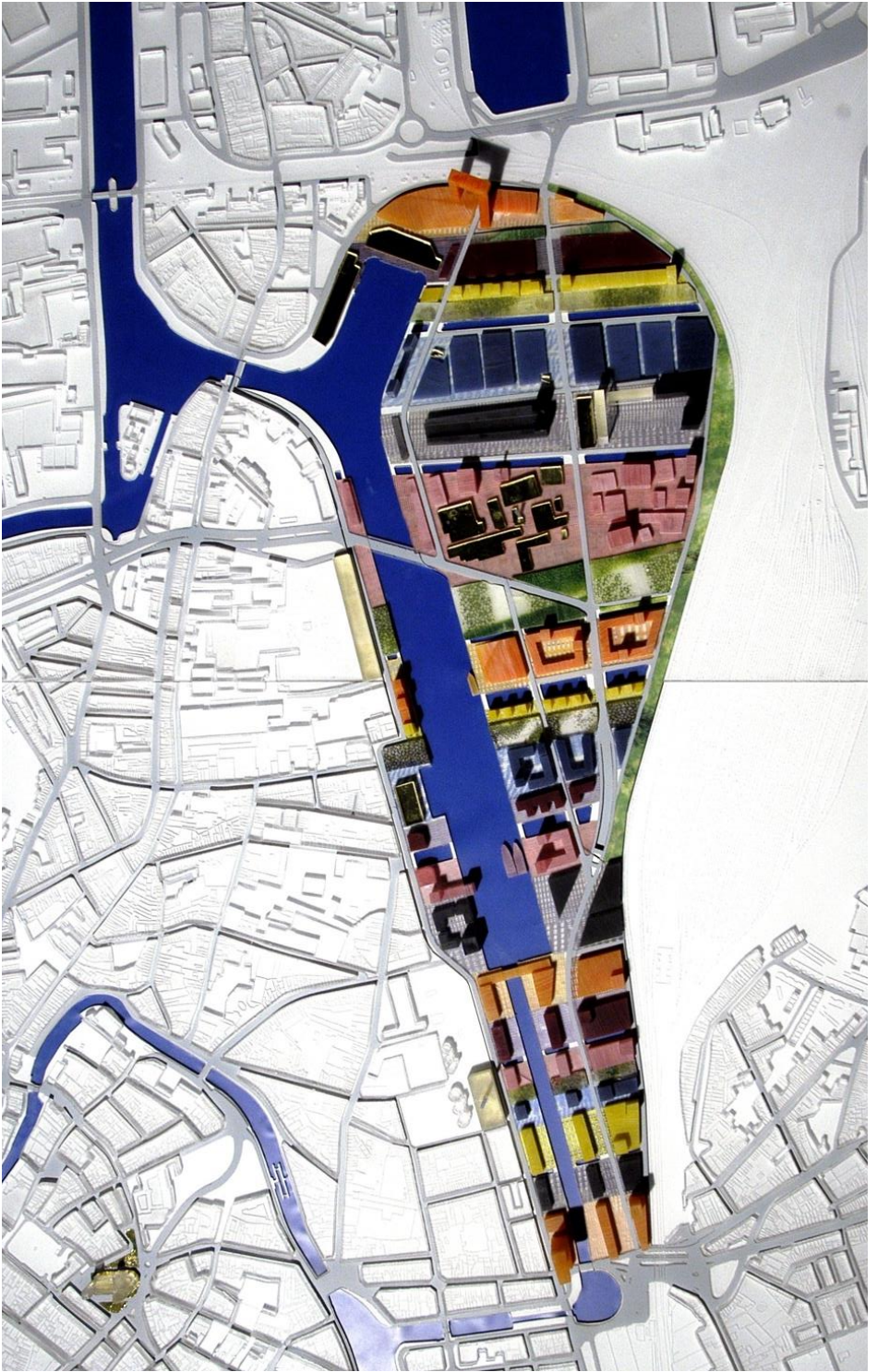
een onafhankelijk kwaliteitsteam, dat later werd vervangen door de Gentse stadsbouwmeester, ontwikkelde het een ontwerphandboek voor de publieke ruimte en houdt het eigen gronden zo lang mogelijk in eigendom om de kwaliteit van de ontwikkelingen te bewaken. In een ontwikkelingsproject van deze schaal, waarin private spelers mee aan zet zijn, toch maatschappelijke doelstellingen bewaken en afdwingen is niet evident en dit moeilijke spanningsveld heeft het sterke team van de Oude Dokken/sogent met durf en doorzettingsvermogen bespeeld.

DOOR MET LUBERKATROON VAN DE SITE TE BOTSSEN, OPENT HET ACHTERLAND ZICH NAAR HET WATERFRONT.

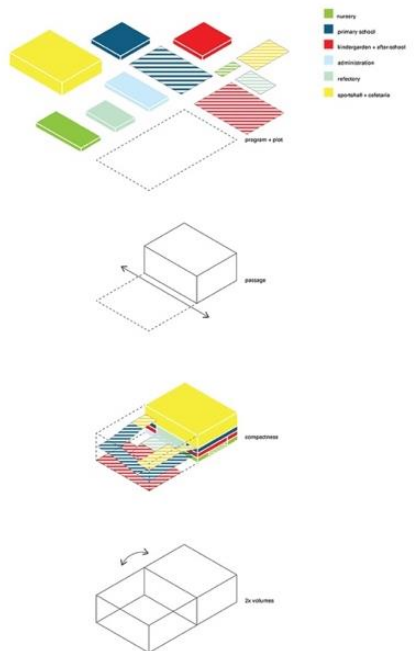
DE NIEUWE STRUCTUUR VAN DE SITE IS NOORD ZUID GERIJKT, WILT WIJ DEERSTREK SCHIERLAND CREËREN.

17. Meloepce gebouw XDGA 2020
Koopvardijlaan 142-148 9000 Gent
Ontwerp: 2015; Oplevering: 2020
Oppervlakte: 4630m² + 3050m²
buitenruimte
Bouwkosten: 10.000.000,-

Meloepce is een multifunctioneel gebouw gelegen aan de Oude Dokken, een voormalig industriegebied dat getransformeerd werd tot een nieuwe bruisende stadswijk. Terwijl verschillende woonprojecten geleidelijk vorm krijgen langs de kaaien, neemt dit publieke stadsgebouw zijn rol op als centraal knooppunt dat zowel een school als een buurtvoorziening is. In een slim ontwerp zijn delen van het gebouw open en binnen- en buitenruimtes verbonden met de buurt. Het is een voorbeeld van een nieuwe en gedurfde manier van denken over onderwijs, open ruimte en sociale interactie. Het gebouw bestaat uit een compacte stapeling van een kinderdagverblijf, een basisschool met buitenschoolse opvang en een sporthal. Ook de buitenruimtes zijn gestapeld. Hiervoor is een lichte open staalstructuur opgetrokken, als een grote pergola begroeid met klimplanten. Een openbaar wandelpad doorkruist het project. De sporthal wordt gebruikt door de school, maar staat ook open voor de buurt, net zoals een aantal andere binnen- en buitenruimtes. Elk project heeft zijn eigen specifieke randvoorwaarden. In dit project waren ze zeer duidelijk gedefinieerd, op basis van het masterplan van O.M.A. en de ambities van sogent voor de architectuurwedstrijd. De combinatie van een klein perceel, een grote vraag naar specifieke buitenruimtes en het concept van de brede school was bepalend voor het ontwerp. De stapeling van het programma is niet enkel een antwoord op de randvoorwaarden, maar voegt ook onverwachte kwaliteiten toe. Er ontstaan avontuurlijke en overzichtelijke speelplaatsen die perfect aansluiten bij het compacte hoofdgebouw: op elke verdieping is er een rechtstreekse toegang naar buiten. De openheid naar de buurt, de integratie van groen, de specifieke zichten naar en vanuit het gebouw, de sporthal die als een bakende bovenste verdieping inneemt en de genereuze en flexibel inzetbare ruimtes maken dat dit gebouw zich makkelijk laat

toeigenen door gebruikers en buurtbewoners. Het project heeft het Passivhaus certificaat behaald.

18. Gemengd Woonproject de Nieuwe Dokken BLAF Architecten Schipperskaai-Kompasplein-Koopvaardijlaan. 9000 Gent Ontwerp 2016; Oplevering 2021 Oppervlak 4600 m² Bouwkosten 7.600.000, -

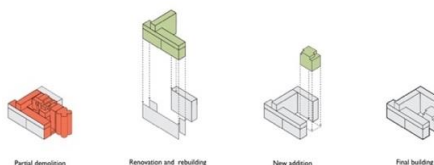
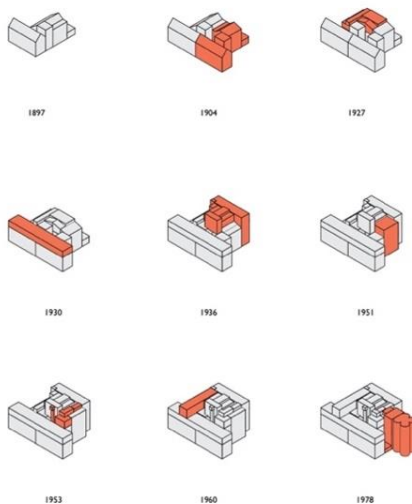
Het DEK is deel van het PPS project 'De Nieuwe Dokken' voor de zone Handelsdok Oost binnen het stadsontwikkelingsproject De Oude Dokken, en vormt samen met De Faar en Meloep (in opdracht van Sogent) de eerste fase van het project. Het is een gemengd 'hofblok' met 31 woningen, waarvan 6 sociale woningen en 7 budgetwoningen; praktijkruimten; handelsruimten en een fietswinkel/mobiliteitshub. Onder het project ligt de centrale parking van de wijk met daarin vervat het zenuwcentrum van het Ducoop wijkwarmtenetsysteem ZAWENT. Met 20% sociale en 20% budgetwoningen is bijna de helft van het woonaanbod op DND gericht op betaalbaarheid. Het Dek brengt alle doelgroepen samen in één deelproject. De vraag naar grondgebonden woningen werd vertaald in een reeks van bel-étagewoningen aan het Kompasplein en beneden-bovenwoningen langs de kade. De kaai-gevel bestaat uit een reeks van bakstenen draagwanden en terrassen. De beeldbepalende baksteenstructuur vormt de leessleutel voor de typologische schakeling, zorgt voor ritmering langsheen de kade en verankert het project in zijn ruimere context. BLAF ontwikkelde voor deze structuur een versie van hun 'Big Brick' gevelsteen. Het project kadert hiermee in het onderzoek dat BLAF voert naar de relatie tussen het materiaal, constructie en verschijningsvorm van baksteenarchitectuur (Brick Wall City).

**19. De Nieuwe Molens; Rapp & Rapp
Tondelierlaan 5 Gent
Ontwerp: 2012; oplevering: 2020
Oppervlakte: 13.900m²
Bouwsom: 17.500.000,-**

Het gebouwcomplex De Nieuwe Molens was oorspronkelijk een meelfabriek, die aan het eind van de 19de eeuw in bedrijf werd genomen. Sindsdien is het gebouw ingrijpend veranderd. Het gebouwvolume werd letterlijk verdubbeld. Er werden silo's bijgebouwd en er werd een gebouw voor de graanmaling toegevoegd, het molengebouw. In de jaren '70 van de vorige eeuw werden de laatste ingrijpende aanpassingen aan het gebouw gedaan door toevoeging van een viertal moderne graansilo's. Aan het einde van de 20^e eeuw verloor het gebouw zijn functie als meelfabriek. Wat restte was een ensemble van gebouwde volumes uit verschillende tijdslagen met verschillende functies. Een deel van het gebouw van bijzondere monumentale waarde wordt beschouwd als industrieel erfgoed.

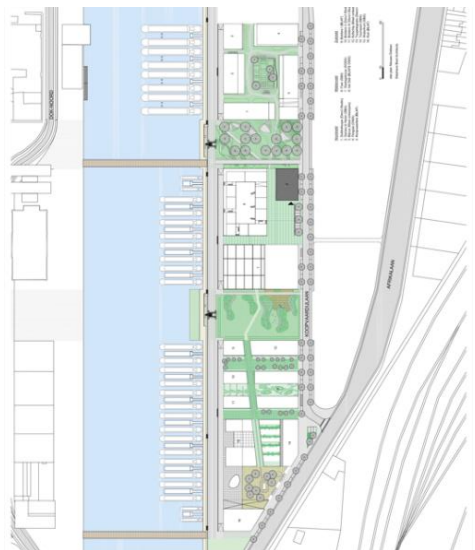
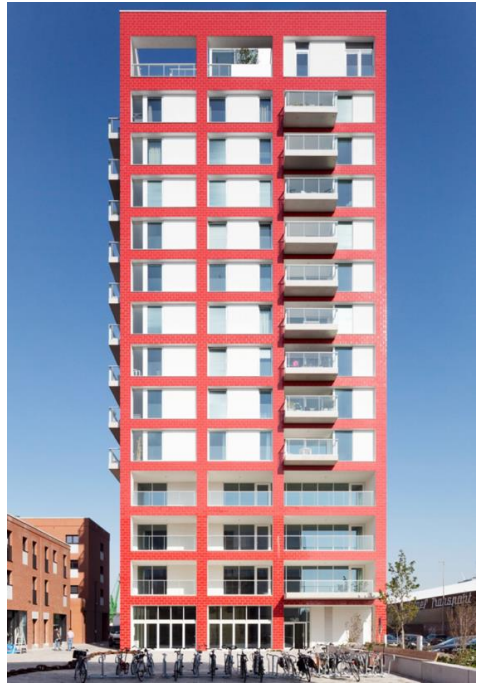
Rapp+Rapp maakte de plannen voor de herontwikkeling van het complex tot woongebouw. De door de tijd heen dichtgegroeide bouwmassa werd opgeschoond en voorzien van een binnenhof, waaromheen verschillende bestaande gebouwdelen zijn gegroepeerd. Aan de westkant werd een lager nieuw gebouw toegevoegd om de binnenhof te sluiten. De bestaande gebouwdelen vereisten, door hun zeer uiteenlopende aard en structuur, elk een andere aanpak van herontwikkeling. Het monumentale magazijngebouw aan de Gasmeterlaan werd gerestaureerd en gedeeltelijk voorzien van een nieuwe gevel. Het Molengebouw aan de zuidzijde met zijn grote gevelopeningen werd herontwikkeld als loftgebouw en het gesloten silogebouw werd voorzien van gevelopeningen om wonen als bestemming mogelijk te maken. De nieuwbouw werd uitgewerkt als massief betonnen volume met royale buitenruimten aan de zuidwestzijde.

20. Woontoren de Faar
Beel Architecten
Koopvaardijlaan 9000 Gent
Ontwerp 2016; Oplevering 2020
Oppervlak: 6882m²;

De Faar is onderdeel van de stadsontwikkeling 'De Nieuwe Dokken'. Het gebouw, 15 verdiepen, is gealigneerd met de Bataviabrug en vormt één van de vele hoogteaccenten langs het dok, waardoor de lengtebeweging ook op grote afstand leesbaar wordt. De Faar is een mixed-use gebouw waarbij de geleding van het gebouw geprononceerd wordt. Sokkel, lijf en kroon worden van elkaar onderscheiden inzake programmatie en geveltaal. Het zichtbaar maken van de geleding vertrekt vanuit de ambitie om met de toren op verschillende schalen tegelijk een impact te hebben: de directe omgeving, het weidse dok en de stad. Op het gelijkvloers bevindt zich een commerciële ruimte, een collectief logistieke ruimte en een inrit naar de ondergrondse parking. Op de 3 bovenliggende bouwlagen bevinden zich kantoorruimtes. Alle bovenliggende bouwlagen worden uitsluitend residentieel ingericht. Verdieping +4 tot +12 maken samen het lijf van de toren uit. De kroon wordt gevormd door verdieping +13 en +14 met verschillende boomvakken. De stijfkern van het gebouw wordt excentrisch geplaatst. Zo worden de appartementen rond de kern geschakeld en worden er maximaal zichten naar de historische binnenstad gegenereerd. De Faar, op zichzelf al een beeldbepalende toren, wordt verbijzonderd door "de groene kroon" die hij opgezet krijgt. Deze toren fungeert als baken, herkenningspunt binnen het stadslandschap van Gent. De gevelafwerking van het frame wordt bekleed met een felrode gevelbekleding, die de omgeving letterlijk en figuurlijk kleur geeft. Naargelang de gloed van de zon en de lichtinval vertonen de geglazuurde keramische tegels verschillende schakeringen, schitteringen en tinten. De rode schil verwijst ook naar de traditionele baksteen van de Oude Dokken. Duurzaamheid is een speerpunt in de ontwikkeling van het gebied. Alle woningen van 'De Nieuwe Dokken' worden

aangesloten op een warmtenet. Het afvalwater wordt in de wijk ingezameld en gezuiverd. Na zuivering krijgt het een tweede leven bij naburig bedrijf Christeys. Men stimuleert duurzame mobiliteit door een net van elektrische laadpalen voor auto's en fietsen aan te bieden.

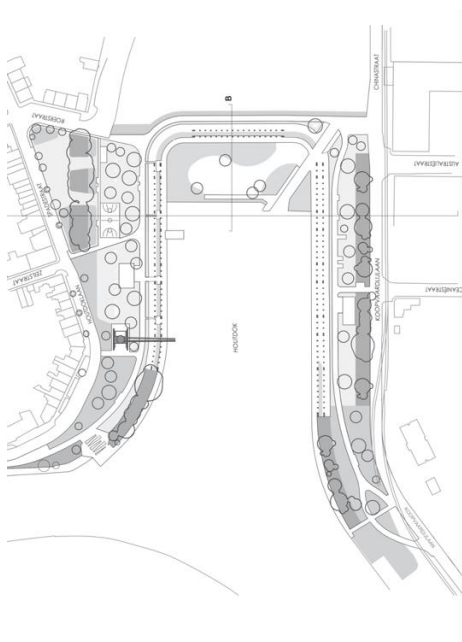

21. Kapitein Zeppospark Koopvaardijlaan – Houtdoklaan Ontwerp: Stad Gent Ontwerpjara: 2016 Oplevering 2020

Het nieuwe wijkpark rond het Houtdok maakt deel uit van de grotere groenstructuur binnen het project Oude Dokken, een nieuw stadsdeel op een historische industriële havensite waar oude en nieuwe Gentenaars kunnen wonen, werken en recreëren rond het water en in het groen. De groenstructuur binnen dit project bestaat uit 3 wijkparken (Achterdok, Handelsdok-oost en Houtdok) en uit kleinere zones woongroen in de bouwblokken. De site van het Houtdok valt op door de kaaimuren en bogen uit 1880. Er werden ladingen van voornamelijk Scandinavisch hout overgeslagen, op de kade gestockeerd en met de trein landinwaarts gevoerd. Door het verdwijnen van de industrie raakte de site in verval. In 2014 startte de Stad Gent met de opmaak van een ontwerp voor het Kapitein Zeppospark. In 2019 werd de site omgevormd tot een wijkpark van 3,2ha voor de aanpalende wijk Muide-Meulestede en de nieuwe bewoners binnen het project Oude dokken.

De site heeft een lange voorgeschiedenis. Naast de renovatie van de bestaande relictten, werden er nieuwe elementen toegevoegd die de identiteit van de plek versterken. Zo fungeert een oude havenkraan op de westelijke oever als baken en uitkijkpunt. Daarnaast zijn er voorzieningen voor alle leeftijdsgroepen. De recreatieve mogelijkheden variëren van sporten, fitness tot spelen op toestellen en op het strand. Er is ruimte voor wandelen en fietsen op de promenade en de verlaagde kade rondom het dok. Zijpaden leggen een connectie met de omliggende creatie met de bevolking, lokale stakeholders, betrokken stadsdiensten en externe partners tot stand gekomen. Aan de Spadestraat realiseert de buurt nog een pluktuin. Een helling maakt dat ook minder mobiele mensen de kade en het strand kunnen bereiken. Binnen de strakke padenstructuur zorgt een

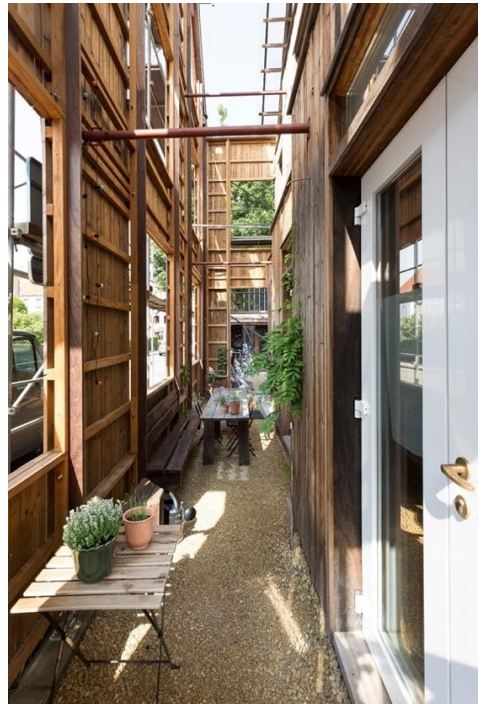
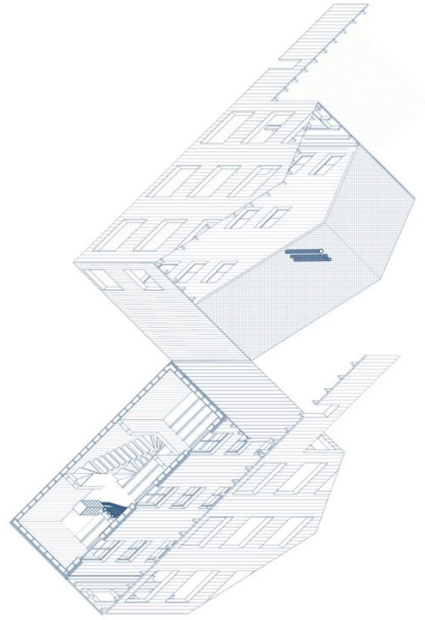
natuurlijke beplanting voor biodiversiteit en een rustig kader. ca. 1,4ha verharding maakte plaats voor groen.

22. Woning Spade Zaam
De Vylder Vinck architecten
Spadestraat 41 9000 Gent
Ontwerp 2017; Oplevering 2019
Oppervlak 270 m²; bouwkosten
400.00,-

De woning SPADE ZAAM op de hoek van de Spadestraat en de Zaamslagstraat is woning binnen het KAVEL-project gerealiseerd door het stadsontwikkelingsbedrijf sogent. De woning huist een gezin met twee kinderen. De eigenlijke woning is nog smaller of kleiner dan wat de kavel eigenlijk toeliet. Maar dat is een bewuste keuze. Kleiner wonen is allicht de eerste echte de sleutel tot anders en beter gaan wonen – ecologie en economie -. Tegelijk laat de dubbele gevel die daarbij ontstaat een nieuwe tussenruimte mogelijk. Die zorgt ervoor dat deze woning in deze levende buurt, maar ook op dit vrij nerveus kruispunt, een nieuwe positie onderhandelt met zijn omgeving. Deze overlangse smalle buitenruimte komt de ene keer over als een eindeloze kamer en een andere keer als een verlengde tuin tot vooraan de woning. De open ramen in die tweede buitengevel verbinden stad en huis.

De opdrachtgever bouwde de woning zelf. Enkel funderingen en staalstructuur naast de deelmuur met de buren werden uit handen gegeven. Hout is daarbij de sleutel. Zowel voor de structuur als voor de afwerking. Alleen op deze manier kon een echte betaalbare woning worden gerealiseerd. In die zin stelt dit project de juiste en hedendaagse vragen: hoe kan wonen op zich terug een persoonlijk en haalbare betekenis vinden? Dat de woning tot de kleinst mogelijke maat werd geconcipteerd is daarbij niet minder belangrijk. Hoewel alle energetische en ecologische concepten volledig deel zijn van dit project, is vooral het idee van nog compacter wonen de sleutel tot een andere toekomst. Bovendien toont het aan dat ruimtelijke werkelijkheid – beleven – inderdaad voorgaat op de werkelijke meetbare ruimte.

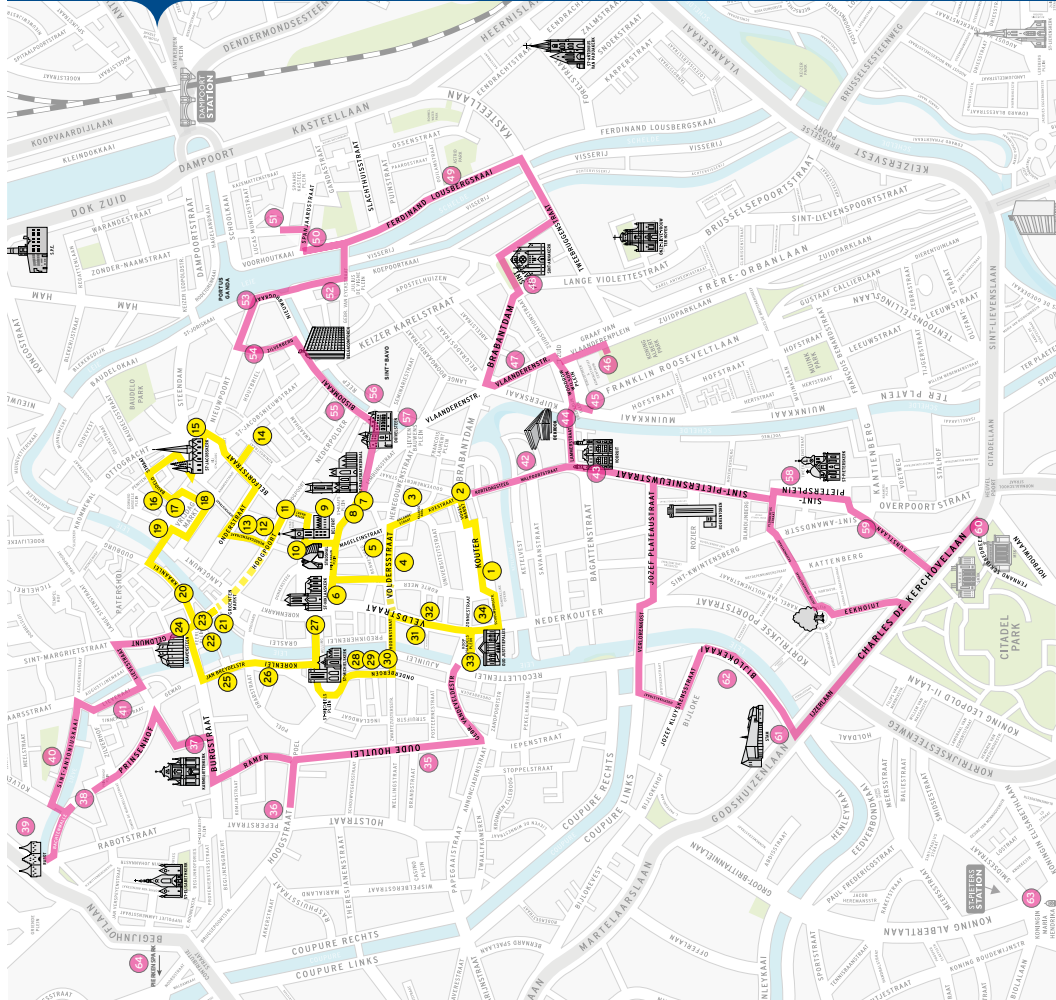

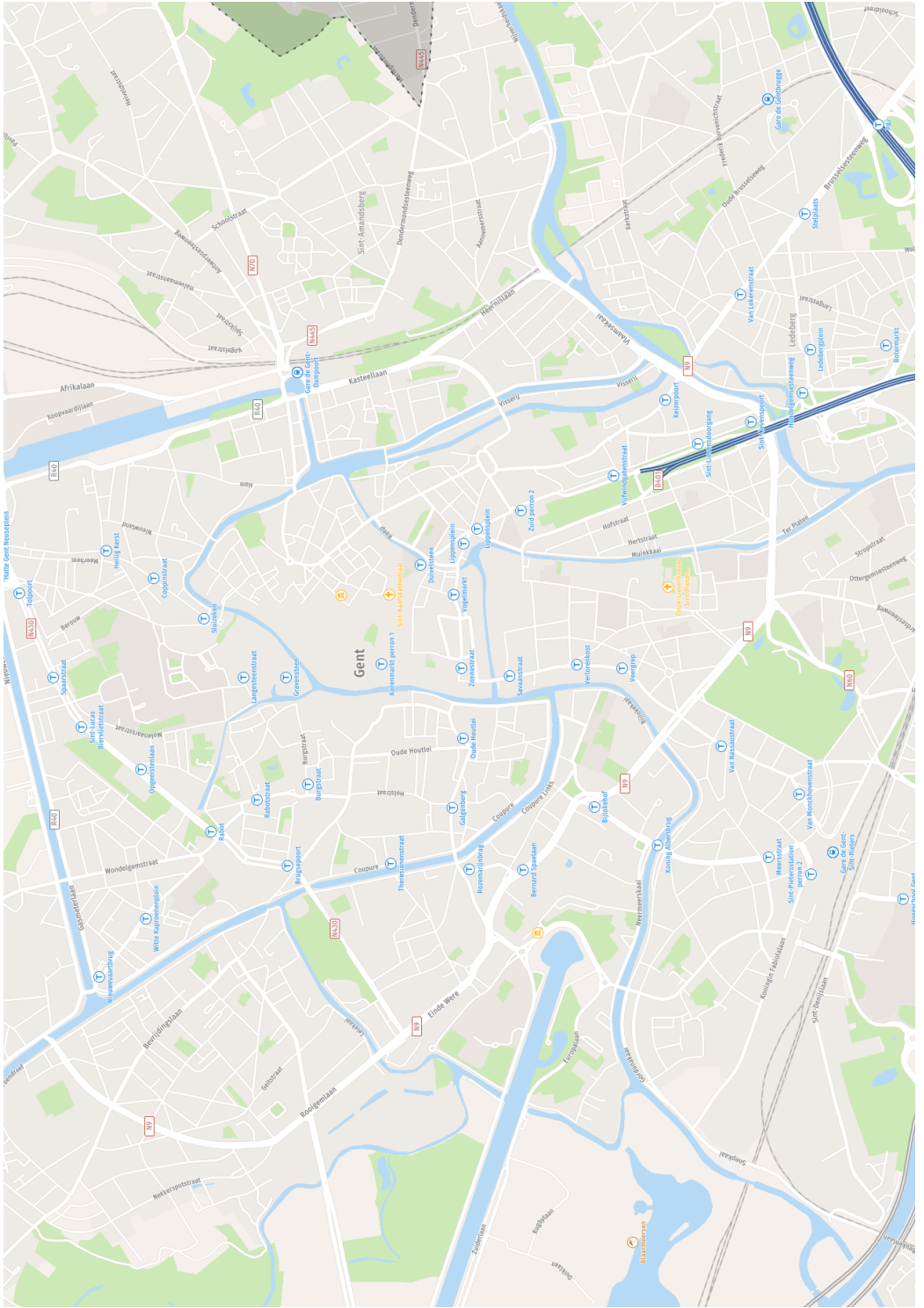
WANDEL in het magische avondlandschap van Gent

VERTREK - basiswandelring

1. Kouter - Handelsbeurs
  2. Kouter -
  3. Kalanderberg
  4. Voldersstraat - Aula
  5. Magelijnstraat
  6. Korenmarkt - Sint-Niklaaskerk
  7. Sint-Baafskerk
  8. Sint-Baafsplein - NT&G
  9. Belfort en Lakenhalle
  10. Stadsal
  11. Belfortstraat - Stadhuis
  12. Hoogpoort
  13. Werregensstraat -
  14. Koningstraat - Hof Van Ryhove
  15. Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde
  16. Sint-Jacobskerk
  17. Baudestraat
  18. Vrijdagmarkt - Standbeeld Jacob Van Artevelde
  19. Vrijdagmarkt - Het Toreken
  20. Kraanlei - gebouwen langs het water
  21. Groot Vleeshuis
  22. Sint-Veerleplein - Oude Vismijn
  23. Sint-Veerleplein - Lichtkunstwerk 'Garutti'
  24. Graevenstraat
  25. Jan Breydelstraat - Designmuseum
  26. Gras- en Korenlei
  27. Sint-Michielsbrug en hoekhuis Sint-Michel met Predikherenlei
  28. Sint-Michielskerk
  29. Onderbergen - Het Pond
  30. Predikherenlei - Lichtkunstwerk 'Les oiseaux de Mr. Moeterinck'
  31. Veldstraat - Hotel Clemmen
  32. Veldstraat -
  33. Koophandelsplein - Hotel D'Hane Steenhuyse
  34. Schouwburgstraat - Vlaamse Opera
35. Oude Houtlei - Parnassus
  36. Hoogstraat - Hotel Reylof
  37. Burgstraat -
  38. Karmelietenklooster
  39. Rabotoren
  40. Sint-Anthoniuskaai - Schuttershuis
  41. Lievekaai - Prinsenhof
  42. Minardschouwburg
  43. Sint-Pietersnieuwstraat - Vooruit
  44. Miriam Mabeaulein - Bibliotheek De Kroon
  45. Frankrijklein - De Stroom
  46. Zuid - Koning Albertpark
  47. Vlaanderenstraat
  48. Sint-Annaeplein - Sint-Annakerk
  49. Lousbergkaai - Villa De Grootte
  50. Voorhoutkaai - Sint-Baafsabdij
  51. Buitenhof - Spaansse Gouverneurswoning
  52. Veerleplein -
  53. Zwembad Van Eyck
  54. Kaalwegelven
  55. Kaalwegelven -
  56. Reep - Sint-Bavohumaniora
  57. Gerard de Duivelsteen
  58. Sint-Pietersplein
  59. Kunstlaan -
  60. Art Nouveau burgerhuizen
  61. Fernand Scribbedreef - Museum voor Schone Kunsten (MSK)
  62. Godshuizenlaan - STAM
  63. Bijloke concertgebouw
  64. Stationsgebouw - Sint-Pietersstation
  65. Pierkenspark - Poortgebouw

Voor een volledig overzicht:
www.stad.gent/genverlicht

AetA